

575

RESSORGIMENT

SUMARI: L'OFENSIVA S'ESTÉN. - Gràcia B. de Llorenç: LLIBRES, LECTORS I AUTORS. - MARTÍ I JULIÀ. - I. Bosc i Romaguera: LA SANTA ESPINA. - J. Tharrats: GRACIA B. DE LLORENÇ. - D. Latorre: HOMENATGE DE CATALUNYA A EUZKADI. - DESVIACIONS EN ELS CONCEPTES DE LLENGUA I DE PATRIA. - J. Costa i Bruguera: L'ANARCO-SINDICALISME EN DECADENCIA. - L'ELOQÜENCIA DE LES XIFRES. - P. de Reig: CATALANISTES? BOTIFLERS!. - H. Nadal i Mallol: EL MEU FRANCESC MACIÀ. - Juana de Ibarbourou: BALADES. - J. Grau-Elies: L'ONCLE MARIÀ, ANARQUISTA. - J. C. B.: JOVINO ÉS NOM DE GOS?. - INSTITUCIONS CATALANES A L'ARGENTINA. - NOTÍCIES.

GRAVATS: Domènec Martí i Julià. - La gran manifestació antifeixista de Barcelona. - El President Companys adreça la paraula al poble en l'homenatge a Sabin d'Arana. - Catalunya cobreix de flors i banderes la tomba de Francesc Macià. - Un carrer a Sant Julià de Lòria. - Façana del Centre Català de Rosario.

Montserrat Bartrés

Professora

TEORIA - SOLFEIG - PIANO

Ensenyança especialitzada per a infants.

2384 - COCHABAMBA - 2384

Casa Rosselli

CAFÉS, TÈS, HERBES.

Faci les demandes per telèfon.

REPARTIM A DOMICILI.

1172, ENTRE RIOS, 1174

BUENOS AIRES

U.T. 23, B. ORDEN 0364

L'Atlàntida »

Olis de cuina i de taula,
Vendes a l'engròs i a la menuda.

J. Cabré i Cia.

ESTADOS UNIDOS, 1599

Un. Telef. 37, Rivadavia, 6752

HOTEL PENSIÓ "FONT"

Comoditats per a Famílies
Confort i preus mòdics

Moreno, 552

Buenos Aires

U.T. 33, Avenida 3125

FARMACIA CATALANA

DEL DOCTOR LARVI

LABORATORI D'ANALISIS I ESTERILITZACIONS

S'atenen demandes per a la campanya, fent-se els enviaments
amb tota regularitat, abonant l'import de la comanda
GARANTIA ABSOLUTA DE TOTES LES PREPARACIONS
Venem AIGUANAF compost

ALSINA, 1202, CANTONADA SALTA

Unió Telef. 3305, (Rivadavia)

BUENOS AIRES

LONDRES adam's Bs. AIRES

SARMIENTO 664

Un. Tel. 35 Lib. 1059

Camises i capells de luxe.
Especialitat en robes interiors
d'home, a la mida.

**Xampany «ESPIÑO»
Moscatell «ESPIÑO»**

DOS PRODUCTES que HONREN
la INDUSTRIA ARGENTINA

Demani'ls en els bons Magatzems i Confiteries.

Ja sou de l'Associació
Protectora de l'Ensenyança
Catalana?

RESSORGIMENT

la revista catalana per essència.

Subscripció \$ 6.- anuals

PERGAMINO, 244
BUENOS AIRES

L' Hora Catalana

Estació L. S. 2 (RADIO PRIETO)

Tots el diumenges de 12 a 13 hores

CATALANS:

Escolteu-la i feu vos-en afiliats!

Escriviu a:

Estados Unidos, 616

BUENOS AIRES

RESSORGIMENT

ANY XIX

BUENOS AIRES, JUNY, 1934

NÚM. CCXV

L'ofensiva s'estén

EN el nostre article editorial passat dèiem que l'actitud del govern Samper en l'afer relacionat amb la denúncia feta al Tribunal de Garanties Constitucionals, de la Llei de Contractes de Conreu elaborada pel Parlament català, era la primera topada greu de Catalunya amb Espanya, d'ençà la implantació de l'Estatut que regula la nostra incipient vida autonòmica; el punt de partida d'una nova ofensiva contra els nostres drets i contra les nostres llibertats.

Avui constatem que aquelles nostres paraules del mes passat s'han vist ratificades per l'eloqüència dels fets. L'ofensiva s'estén, de pressa, de pressa; molt més del que nosaltres suposàvem. I el més trist d'això és que aquesta ofensiva contra l'Estatut i l'Autonomia de la nostra terra ha estat atada pels nostres propis germans, inconscients, potser, del mal que anaven a produir: pels dirigents d'un partit polític que, a part els seus errors, havia prestat grans serveis a Catalunya.

L'apel·lació de la Lliga al govern d'Espanya demanant la seva intervenció per tal que no prosperés la Llei de Contractes de Conreu votada unànimement pel Parlament de Catalunya —quina vergonya i quin sarcasme!— ha estat l'escà que ha encès el foc contra les precàries llibertats suara reconquistades amb tant d'esforç i a costa de tants i tants sacrificis.

Efectivament, el govern Samper es veu que només necessitava aquesta feblesa de la Lliga per a desfermar contra la nostra pàtria tot el verí i l'odi acumulats aquests darrers temps en l'ambient fètid de Madrid, car a la denúncia d'aquella llei han seguit, un darrera l'altre, altres atacs gravíssims contra la nostra terra, entre els quals remarcarem per la seva importància cabdal l'intent del govern central de no donar possessió dels llocs per als quals foren elegits als procuradors municipals nomenats pel Govern de Catalunya; les traves que oposen a la transferència dels serveis de radiodifusió i la destitució dels funcionaris que representaven el poder central a la Comissió Mixta de Traspàs de Serveis, per estimar, el govern, que s'han excedit en tolerància i no han defensat prou els

interessos d'Espanya davant les exigències de Catalunya.

És, per consegüent, una ofensiva en gran escala la finalitat de la qual no és altra que preparar als possibles governs de dretes que puguin venir, el cop mortal contra l'Estatut de Catalunya.

Davant d'aquesta ofensiva, Catalunya hi ha oposat el front únic dels patriotes que estimen les llibertats i els drets de la terra, sense distinció de creences i ideologies. És un atac a fons a la nostra dignitat nacional que no havem de consentir si sentim dintre les venes l'escalf vivificador de la sang. Tenim uns drets reduïts i unes minses llibertats reconegudes per l'Estat que detenta encara la nostra sobirania. El que menys podem fer tots plegats és de no deixar-nos-les prendre per qualsevol Samper o Gil Robles que ho intenti. Les hem de defensar amb les dents, amb la vida, si calgués, que la sang que hi vesséssim assaonaria la terra mare i fructificaria esponentosament. I en aquest front únic hi havem d'ésser tots; els de dins i els de fora Catalunya, germans; car d'uns i altres neccessita ara, i sempre, la nostra dissortada pàtria; els de dins formant el quadro entorn dels dirigents, i els de fora, allí on ens trobem, essent tothora el tornaveu de la pàtria, els defensors dels seu bon nom i de la seva dignitat, i el clam d'encoratjament i d'ajut als germans que a Catalunya s'enfronten amb

la tirania pels nostres drets i llibertats nacionals, imprescriptibles.

Sortosament tenim un govern que ha sabut respondre com calia a l'atac, oposant-hi una fermesa i una dignitat admirables. Recolzem-lo, catalans, el nostre govern, amb la nostra adhesió i el nostre encoratjament més càlids, que si l'enemic veu en nosaltres prou decisió i fermesa i, sobretot, si es troba davant d'un poble unit que no es vol deixar posar el peu al coll, retrocedirà, no en dubteu. En el cas, però, que vulgui afrontar la lluita amb totes les seves conseqüències, pensem que el nostre objectiu no ha d'ésser solament la defensa d'aquest misèrrim Estatut que ara ens volen arrabassar, sinó la consecució d'allò que ha de posar fi al plet secular que venim sostenint amb Espanya, ço és: la completa sobirania de la nostra pàtria sota un règim de democràcia i de justícia.

Estiguem previnguts. I si els enemics de les nostres llibertats intenten desposseir-nos dels drets que suara han hagut de reconèixer-nos com a mal menor, sapiguem aprofitar l'avinentesa de declarar-nos lliures, amb absoluta independència d'Espanya. Que bé prou i massa paciència hem tingut i prou renunciaments havem fet a favor d'aqueixa república que els espanyols no saben afiançar.

Per la dignitat i llibertat de la pàtria, germans, si el cas arriba, caldrà que proclamem la tercera República Catalana, però amb el ferm propòsit de mantenir-la ben lliure i sobirana dels seus destins nacionals.

Llibres, lectors i autors

INC davant meu un article de Carles Soldevila publicat a "La Vanguardia", de Barcelona, el 18 d'abril proppassat.

Aquest article es refereix a l'annual festa del llibre que cada any es celebra el 23 d'abril, diada de Sant Jordi.

"Entro a les llibreries amb el mateix esperit que l'aficionat als cocktails entra a un bar americà. Els llibrers em coneixen; no m'importunen amb oferiments ni oficiositats. Em deixen fer.

"Les meves mans, habituades a aquest exercici, van treient i posant faixes als llibres nous; els remenen, els fullegen

sense produir el menor deteriorament a les seves precioses virginitats".

Va descrivint el nostre comentarista els entretelons de les llibreries, amb gran coneixement del tema.

Ens diu que es coneix, pel desordre del moment o per l'arranjament del contingut, per exemple si han arribat turistes britànics al port; pel fet que, un tant per cent elevadíssim, no poden donar un pas en terra que no els calgui de comprar un llibre de la Tanchnitz o de l'Albatros, ço que vol dir que el pas llur per les llibreries es lluca de seguida quan se sap "pallonejar" per aqueixos establiments.

"Com llegeixen els anglesos!", ha d'exclamar el nostre escriptor. També sabem que llegeixen molt els alemanys i els nord-americans. Però els que baten el record són els danesos. I això que no compten sinó amb tres milions d'habitants. Sembla que no pot ésser! I així ho constatava l'escriptor el primer cop que ho compregué. Llegeixen més, segons sembla, 3 milions de danesos que 70 o vuitanta milions d'espanyols escampats pel món.

"El desnivell, cultural, les diferències econòmiques, les particularitats de raça, produeixen aquests fenòmens desconcertants i que, per un mal entès patriotisme, solen ésser gelosament callats."

"El desnivell de cultura pot salvar-se; la plaga d'analfabetisme no és incurable. En el concepte de raça hi entren menys trets indelebles del que sol suposar-se de bones a primeres. No cal dissimular un mal, que, ben conegut i diagnosticat, pot trobar un tractament eficaç."

Ara ve el comentari de la coneguda afirmació: Catalunya, igualment les terres mediterrànies europees, són paradisos, de dies clars i de sol, constantment. "Que un pastor de Dinamarca llegeix més que un advocat de Barcelona? Es natural! El pastor danès es migra en la seva terra ombrívola i desagradable, de boires i de gebre constants; mentre que l'advocat de Barcelona té aquest sol somrient, aquest aire tebi, aquesta vegetació gairebé sempre verda... Com voleu que es tanqui a llegir per gust després del treball de la professió? Hom surt, s'esplaia en el goig i contemplació de al primavera contínua... Els teus petits interessos, amb els grans interessos de la pàtria, confondries? Què és cas! Deixa que el pastor danès s'embriagui de lletres, que ell no té distracció millor."

Ací l'articulista desfà aquestes reflexions o les atenua notablement a l'esguard del lector, en reconèixer semblants condicions climatèriques en alguna dels possibles lectors ibèrics: el pastor del Pireneu, el de les serres de Gredos o dels pics d'Europa.

Del conjunt, doncs, es desprèn que les poques ganes de llegir de l'ibèric, no tenen gaire més bella explicació que una mena de mandra endèmica del possible lector, contra la qual es podria trobar remei, car "no són incurables el desnivell de cultura ni la plaga de l'analfabetisme".

El comentarista ens fa notar com ve de retop a les naturaleses delicades aquestes fixacions de filiació americana del "Dia del Llibre", del "Dia de la Mare", el "Dia del raspall de dents"... Aquesta obligació fixa, que rebaixa el valor moral del possible valer... Però, diu, ens hi hem d'anar acostumant "mentre l'escola, l'institut, la universitat, els centres de conferències, l'elevació dels salaris, en una pa-

raula, tots els factors d'acció lenta i profunda laboren per mor de despertar els més nobles apetits."

D'acord amb aquestes consideracions

Martí i Julià

L dia 20 de juny es compleixen 17 anys de la mort del mestre nostre Domènec Martí i Julià.

Malgrat el temps transcorregut i els canvis que ha sofert Catalunya i la política catalana, la memòria del doctor Martí és en nosaltres vivíssima. El record del seu apostolat i les idees que ell escampà no han fugit de dins nostre, molt al contrari; cada dia que passa les sentim arrelar més en el nostre cor de patriotes insubornables, fidels al lema que ens llegà

D. Martí i Julià, l'inoblidable patrici i frenòpata eminent.

de nacionalisme i humanisme per tal que "posant-nos a l'avantguarda dels moviments humans, ens convertim en exemple a seguir per totes les nacionalitats, no tant sols per a assolir la llibertat nacional, sinó per a mostrar com, amb seny i sense violència, s'assoleix, a més de la llibertat nacional, la perfecció completa de la vida col·lectiva i l'organització social que consenti la constitució de la humanitat pel perfeccionament humà i per l'amor entre els homes".

Enguany l'aniversari de la mort del doctor Martí s'escaurà amb la decisió de l'ajuntament de Barcelona de perpetuar la gloriosa memòria del mestre en nacionalisme i frenòpata eminent, mitjançant l'errecció d'un monument que recordi el seu talent i les seves grans virtuts.

que el conegut escriptor reflexa en les pàgines de "La Vanguardia", de Barcelona, solament se'ns faria avinent demanar com és que no es retreu en l'article que esmentem la part desavinent de l'escriptor, l'estudi de la "matèria prima", diríem... Demanaríem als poetes i escriptors, tois, si tenen gaire el cor i el pensament en els lectors per a ésser-los agradables, o si serà que l'ambició vanitosa es dreça sovint damunt la feina que hauria d'ésser tota d'elevació, de desprendiment d'egoïsmes, d'ample anhel de benifet social i popular. Quan s'han imposat damunt del nostre poble els Verdaguer, Iglésies, Maragall mateix i Guimerà, entre altres, no estàvem pas millor preparats que ara. I els llegírem i els compreguérem i els estimàrem. Potser no elaboraren literatura pura, (la nostra poquedat no ens ho deixa dilucidar) però elevaren el sentit cultural d'un poble i milloraren els cors. Potser calen les petites etapes, per anar aconseguint amorosament els grans resultats de conjunt i cedir també punts d'albir més elevats, si el poble és com un gran infant que va elaborant cada dia, i aconseguint i renovant eternament, la seva personalitat; en el nostre, de més a més, en atenció al seu recobriment talment de miracle, després de segles de decadència.

I si per mor d'atényer els cimals cerebrals en l'art, desatenem la part cordial, les més generoses i vives manifestacions de la tendresa, la claredat del sentir en obsequi als germans de pàtria que dels directors de l'esperit tenim dret a esperar... no podem enfadar-nos amb massa raó de veure que, escamat, el poble s'absté de comprar llibres que no atenen les etapes del comú anhelar i, per tant, que, en general, no s'entenen; no ens hem de meravellar de veure com els pobres escriptors, especialment els poetes, es mantenen en un ostracisme no sempre merescut i s'assequen les deus espirituals que vivificarien arreu els paratges culturals d'un poble, sigui danès, per exemple, o de terres somrients com la nostra benaurada i joiosa Catalunya.

Gràcia B. de Llorenç.

Vós, català i nacionalista: Ja compliu amb els vostres deures patríotics? Ja sou de l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana?

Penseu, sinó, que negligiu una de les obligacions primordials de tot bon català.

La santa espina

L 28 d'aquest abril, a les deu del vespre, hom va tenir ocasió d'admirar des de molts terrats de Barcelona el magnífic espectacle d'encendre's grans fogueres a les muntanyes dels voltants de la ciutat.

Vàrem arribar a comptar-ne fins a deu, repartides així: a Montjuïc, Sant Pere Màrtir, cap a l'indret de Vallvidrera, tres al Tibidabo, a la muntanya del Carmel, al Parc Güell, a la Muntanya Pelada i a un altre turó proper, més baix.

Simultàniament, varen encendre's fogueres semblants, en cims repartits per tot Catalunya, arribant-se'n a comptar de 150 a 200 des del cim del Tibidabo; els reflectors de Montjuïc, mentrestant, a travésaven dificultosament l'espessor dels nú-

Esmentem els vestits de vellut i les cares colrades, perquè eren el distintiu més vistent entre els assistents forans, però així mateix s'hi veien altres vestimentes i també confortables autos en amigable companyia dels camions enramats.

La concurrència al gran acte democràtic, va ésser grandiosa. La desfilada va començar a la plaça d'Antoni Lòpez, davant de la Central de Correus, per la Via Layetana, Rondes de Sant Pere i de la Universitat i Corts Catalanes fins al carrer d'Entença, en arribar al qual la manifestació anava dissolent-se.

Els manifestants varen omplir totalment aquest llarg recorregut, de manera que quan al cap de la manifestació arribava al carrer d'Entença, encara els dar-

ters assistents no havien pogut posar-se en marxa a la plaça del Palau.

Hom ha calculat en tres-cents mil, cinc-cents mil, els manifestants. Tant se val el nombre. Basti repetir que, malgrat la inclemència del temps, la gentada era enorme.

No obstant, més que la gran quantitat de gent, era la diversitat de procedències dels manifestants el que donava relleu a la manifestació; perquè no era una determinada tendència o partit els que es manifestaven, sinó que aquell acte era l'expressió de l'anhel de tots els sectors liberals de Catalunya. Gairebé, donada l'exigüa quantitat de feixistes de què gaudim a la nostra terra, podríem afirmar que aquella manifestació era l'expressió de la voluntat de Catalunya, adversa a totes les dictadures.

Contemplant la magnífica desfilada i

El cap de la manifestació, aguantant estoicament la pluja, ocupa l'ample avinguda de les Corts Catalanes, de cap a cap.

Totes les classes socials edats i sexes estan representats en aquesta multitud. Els de primer terme són periodistes i encarregats de l'ordre.

vols amb els colors nacionals de Catalunya.

Aquestes eren les primeres manifestacions de la gran desfilada antifeixista que havia de celebrar-se l'endemà a Barcelona, a la qual havien d'acudir gent de tot Catalunya, portada per gran nombre de trens, òmnibus i camions que varen haver-se d'habilitar arreu, per tal d'atendre el servei de tants interessats en assistir-hi.

El cel, uniformement blanc i la pluja ferma amb vent de llevant, amb què va desvetllar-se el diumenge 29 d'abril, dia assenyalat per a la manifestació, no eren pas gaire a propòsit per donar lluïment al gran acte democràtic.

Aquesta pluja, amb intensitat variable, no va finir fins ben avançada la tarda, quan havia acabat la gran manifestació i molts dels assistents estaven ja en camí de retorn a les cases llurs.

Les cares colrades i els vestits de vellut de la gent forana, eren abundosos pels carrers de la ciutat, en iniciar-se i en dissoldre's la manifestació.

Gràcia B. de Llorenç

(A guisa de colofó a "Branca florida")

La gran bondat que vostre cor destil·la davalla com rosada en nostre pit. Davant la mar, la branca ja ha florit i, per atènyer l'alba d'or, s'enfila

—àvida de la llum de l'infinit—
pels espais immortals, on es perfila la glòria que enyora nostra argila humana, tota ungida d'esperit.

La caritat, celeste do, rutila metafísicament i, mentre fila, substancia l'alquímia del món.

Llavors l'amor, alt creador, vigila i, com el diamant d'una pupila, un raig vital el vostre verb difon.

escoltant els vius comentaris que hi feia el públic que l'esguardava, pensàvem que faria molt de temps que les dretes haurien convertit en un lamentable record la República espanyola, si no fos per la santa espina que els representa Catalunya.

I també se'ns feia ben vistent, que, sense la mica d'autonomia amb tantes penes i treballs obtinguda, tampoc aquesta santa espina no podria haver tingut consistència, car la vida del nostre poble estaria a mercè de quatre governadors civils centralistes, i de tots aquells altres elements adversos a Catalunya, que ells nodririen.

De manera que no hauria estat possible la celebració d'un acte com el que comentem, que honora un poble, en aquests moments, que talment semblen de desviació o de regressió de la humanitat, que apar ben bé que hagi perdut el nord i la serenitat.

I. Bosc i Romaguera.

J. Tharrats.

Barcelona, abril 30, 1934.

Homenatge de Catalunya a Euzkadi

Al gest de la noble Bascònia donant a una avinguda de Bilbao el nom gloriós de Francesc Macià, ha correspost Catalunya retolant una via de la seva capital amb el nom de Sabin d'Arana Goiri, apòstol del nacionalisme basc.

La iniciativa partí de la joventut d'Unió Democràtica de Catalunya i fou recolzada amb entusiasme per totes les joventuts nacionalistes de la nostra terra les quals elevaren una petició a l'Ajuntament de Barcelona que es veié acollida amb el màxim interès i fèrvida simpatia.

El dimarts dia 17 d'abril es portà a terme l'acte de descobrir la làpida que dóna el nom del fundador del nacionalisme basc a una de les noves avingudes de Barcelona; una via que comença al capdamunt de l'antic Passeig de Sant Joan (avui de García Hernández) i anirà fins a la muntanya, travessant Gràcia.

La festa es va iniciar al migdia amb un concert popular a càrrec de l'Orfeó Basc "Euzko Abesbatza", la Banda Municipal dirigida per Lamotte de Grignon, i els txistularis euskeres. Sota la direcció del mestre Olaiola l'Orfeó va cantar "El cant de la senyera", de Millet, en català; "Jaiki Jaiki" i "Agur Jaunak", en basc. La Banda interpretà "L'Arlesiana" i les sardanes "Juny" i "La Santa Espina".

Prop de la una arribaren les autoritats: l'alcalde Carles Pi i Sunyer amb els regidors Dtor. Serra-Hunter, Duran-Reinalls, Ventós, Dtor. Mori, Altaba, Junyent i el President de l'Assemblea Municipal senyor Escofet; el President de la Generalitat, senyor Companys, amb els con-

En deixar inaugurada l'Avinguda de Sabin d'Arana, el President de Catalunya senyor Companys parla al poble.

(Fotog. Marit, per a "Ressorgiment")

sellers senyors Cassol, Dencàs i Martí Esteve.

En nom de la Comissió Organitzadora de l'acte va parlar el senyor Pineda i Verdager, qui exposà les gestions realitzades i l'èxit de la iniciativa. Glossà la personalitat de Sabin d'Arana i entonà un himne a la llibertat dels pobles.

Parlà després l'alcalde senyor Pi i Sunyer. Digué que Barcelona se sentia orgullosa de poder donar el nom del patriotisme basc a una de les seves noves avingudes. Va recordar que Sabin d'Arana visqué part de la seva joventut a la capital de Catalunya i afegí que l'homenatge

que ara se li feia significava la compenetració de dos pobles que caminen per una mateixa ruta cap a la consecució de les llibertats llurs.

Acabat el parlament del batlle de la ciutat, hom procedí a descobrir el marbre que dóna el nom de Sabin d'Arana a la nova avinguda. Els senyors Pi i Sunyer i Companys en tingueren cura. Mentre realitzaven aquesta operació la Banda Municipal executà "Els Segadors" i l'Orfeó entonà l'himne basc, i el nombrós públic esclatava en una immensa ovació i aclamacions a Euzkadi i Catalunya.

Després prengué la paraula el representant dels bascos, senyor Izusi. Expressà la gratitud de Bascònia per l'homenatge de Catalunya al mestre i màrtir del nacionalisme basc; digué que el seu país sent com a pròpies les ofenses que s'adrecen a Catalunya i explicà com havia sentit el poble basc el vandàlic acte comès per ànimes vils damunt la tomba de Francesc Macià, el primer

President de la Catalunya que va recobrant-se. Al·ludí el paral·lisme dels moviments nacionals d'Euzkadi i Catalunya i acabà el seu parlament amb un cant d'optimisme pel triomf de les llibertats respectives.

Clogué els discursos el President de la Generalitat, senyor Companys. Manifestà que el Govern de Catalunya s'adheria a l'acte; agrai el gest de Bilbao en donar a un dels seus carrers el nom de Francesc Macià, i per últim, oferí a Euzkadi el cor i els braços dels catalans per defensar les seves llibertats.

Barcelona, abril, 1934.

D. Latorre.

Desviacions en els conceptes de llengua i de pàtria

I 'INICI de la segona centúria de la Renaixença ens ha portat a meditar conscienciosament sobre el camí fet pel catalanisme i el que encara resta per fer. Constatem, d'una banda, com el sentiment patriòtic s'ha estès considerablement i com l'actuació de diverses generacions ha cristal·litzat en guanys culturals i polítics. D'altra banda, però, cal aclarir unes desviacions actuals, que comporten perills gravíssims. Dues són aquestes errors o desviacions que intentem de rectificar amb les presents ratlles: primer,

la concepció de la nostra Pàtria com a formada únicament pel territori de l'actual Generalitat, és a dir, la seva reducció a una de les regions que la integren, fruit d'un afebliment de consciència nacional; segon, la concepció que dóna a la nostra Pàtria una extensió excessiva, que no ha tingut mai, provinent d'una confusió de catalanisme amb occitanisme.

II

La nostra Pàtria, per a nosaltres, és el territori on es parla la llengua catalana. Comprèn, doncs, de les Corberes a

l'Horta d'Orizola i de les comarques orientals d'Aragó a la Mediterrània. Composta de quatre grans regions —Principat, València, Balears i Rosselló— amb interessants característiques pròpies cadascuna d'elles, cal conservar, en tots els ordres, llur personalitat, que ens dóna una tan gran riquesa d'aspectes. No existeix cap perill —ni cap desig— d'absorció d'una regió per les altres. Fóra contradictori a la tradició històrica i a l'esperit liberal del nostre poble. Respectuosos amb aquesta diversitat, ens cal, també, adquirir plena consciència de la nos-

tra unitat i enfortir-la convenientment, sobretot en l'aspecte cultural. Unitat no vol dir pas submissió d'uns als altres ni unificació externa; unitat vol dir creació d'uns ideals comuns i la joia de posseir una cultura que tots anomenem nostra. Allà on aquesta unitat ha de manifestar-se amb més energia és davant els altres països; en el contrast entre nacional i estranger és on més hem d'enfortir el sentiment de pàtria, per damunt de les diferències regionals. I no exposem, amb aquestes paraules, cap teoria nova; elles responen a la concepció tradicional i ortodoxa del catalanisme conscient. Això no significa, és clar, que vulguem tancar el pas a cap aspecte possible d'expansió catalana que es pogués plantejar oportunament i que fos viable.

III

De les dues errors que combatem, la primera, que limita la nostra pàtria al territori de les quatre ex-províncies, és, sens dubte, la més estesa i inveterada. Les manifestacions de consciència nacional durant l'Edat Mitjana (el cronista Muntaner i el rei Pere III en són alts exponents) responen al sentiment integral de pàtria. L'afebliment i la desaparició del sentiment d'unitat coincideix amb els temps de decadència, i no cal dir que la nació que ens governa des de fora ha procurat —i procura encara—, per tots els mitjans, de fomentar i accentuar la divergència entre els països catalans. Sortosament, de mica en mica, la Renaixença restaura el vell esperit de totalitat. Molt ha estat el camí fet, però cal reconèixer que encara no hem arribat a la plena consciència col·lectiva. El fruit millor de la commemoració del Centenari de la Renaixença ha d'ésser l'extirpació de tot allò que s'oposà a la consecució immediata d'aquest ideal. I creiem, sincerament, que la segona desviació a què hem al·ludit —tot i ésser filla d'una noble i fervent intenció patriòtica— constitueix un obstacle gravíssim per a aquest assoliment.

IV

En la qüestió occitanista trobem avui entre nosaltres una fluctuació de conceptes: unes vegades Occitània és la suma de diverses regions que formen una nacionalitat única (com ja definia Josep Aladern a començaments del segle); altres vegades, Occitània és un compost de nacionalitats amb personalitat pròpia, que formen vagament una "supernació".

Dins les dues concepcions indicades es troba força estesa l'opinió que tots els territoris compresos del Llemosí al sud de València, i dels Alps a l'Atlàntic, parlen una sola llengua amb diversos matisos o dialectes, els quals —suposen— són poc divergents. Això porta, naturalment, a la

conclusió que dintre el gran marc de la pretesa llengua occitana es troben en un mateix peu d'igualtat el valencià i el català, el llemosí i el provençal, el gascò i el mallorquí, etcètera.

Caldria reflexionar bé sobre el perill que inclou per a la consciència de la unitat de la llengua allò que de primer antuvi podria semblar tot el contrari: en comptes d'eixamplar-se l'àrea geogràfica del nostre idioma, com algú creuria, el català queda diluït en aquesta superior unitat lingüística i esbocinat en altres llengües i dialectes; l'occitanisme concebut així, tendeix, per via indirecta, a contraposar a la llengua catalana una llengua **valenciana** i una **llengua mallorquina**, amb la mateixa raó que hi hauria per a l'existència d'una **llengua menorquina** o **lleidatana** o **castellonenca**, etc.

Altrement, hi ha una raó científica que s'oposa a aquestes teories occitanistes. Avui la lingüística afirma que el català i la llengua d'oc —coneguda per tots els romanistes amb el nom de provençal— són dues llengües diferents, constitueixen dos grups lingüístics a part, malgrat les semblances de diversa índole que hom hi pugui trobar, les quals no són majors que les que hi ha entre el castellà i el portuguès. Alguna de les varietats del provençal és, certament, de fàcil comprensió per a un català mitjanament il·lustrat, però això no vol dir pas identitat de llengua. A ningú no se li acudirà de dir que el català i l'italià formen part d'una mateixa unitat lingüística pel sol fet que un públic català pugui seguir amb relativa facilitat una representació teatral en italià, llengua fàcil si hom la compara amb algun dels parlars occitans, com l'auvernès, o el gascò, només comprensible al qui s'ha dedicat especialment a llur estudi.

Per a la comparació de dues llengües hem de tenir especialment en compte l'època dels textos comparats i els dialectes a què pertanyen. Cal referir-se, naturalment, als temps actuals, i els termes de comparació no han d'ésser els dialectes fronterers, ans aquells que han cristallitzat en llengües literàries (dos escriptors, la llengua dels quals pot servir per a aquest objecte, foren Mistral i Verdaguer). Si comparéssim textos catalans primitius amb els provençals coetanis, ens trobaríem en el cas de semblances que tots ells presenten també amb els d'altres llengües romàniques. Cal prescindir de la poesia trobadoresca catalana, que emprà exclusivament el provençal —com els trobadors italians adopten també el provençal, com Alfons X de Castella escriu en gallec, i com vells escriptors d'Anglaterra usen el francès—, i de molts poetes catalans dels segles XIV i XV, àdhuc alguns textos en prosa, que contenen abundosos provençalismes, fet comparable a la in-

fluència lingüística castellana damunt els nostres escriptors de la decadència.

Aquesta posició nostra no ens priva d'apreciar en tot llur valor els forts motius (veïnatge, paral·lelisme de les renaixences occitana i catalana, actual cordialitat entre les seleccions dels dos països) per a estudiar amb interès la llengua, la literatura i la història de les terres occitanes (Gascunya, Auvèrnia, Llemosí, Lenguadoc i Provença) i per a intensificar l'intercanvi entre uns i altres (en els ordres literari, artístic i altres aspectes culturals), que més que mai ara convé d'estimular. D'una manera especial volem expressar la nostra simpatia als conreadors de les arts, les lletres i les ciències de les terres occitanes que han manifestat llur afectuós interès per la nostra terra i la seva cultura.

V

Insistim sobre la transcendència que tenen, en els moments actuals, els confusionsismes i les vacil·lacions en el concepte de Pàtria.

Recordem l'afebliment que va comportar-nos l'ús del nom d'Aragó per a designar la confederació catalano-aragonesa; a l'estranger la confederació era coneguda amb el nom de "regne d'Aragó", i el nom de Catalunya perdía injustament valor internacional, precisament d'ençà que la integració nacional s'acomplia amb les conquestes de Ramon Berenguer IV i Jaume I. Avui hi hauria un perill similar si les terres de llengua catalana es consideraven incloses sota la denominació d'Occitània.

Recordem, per altra banda, com les vacil·lacions ortogràfiques i gramaticals van retardar, durant el segle passat, la concreció de la nostra llengua literària i han dificultat notòriament la seva expansió actual.

Cal evitar, doncs, que unes vacil·lacions semblants en el concepte de Pàtria vinguessin ara a pertorbar i retardar en el nostre poble la consolidació d'una plena consciència nacional.

Barcelona, 30 d'abril de 1934.

Pompeu Fabra, R. d'Alòs-Moner, R. Aramon i Serra, J. M. Batista i Roca, Pere Bohigues, Josep Maria Capdevila, J. M. de Casacoberta, Pere Coromines, Joan Coromines, Francesc Martorell, J. Maçó i Torrents, Manuel de Montoliu, L. Nicolau d'Olwer, Marçal Olivar, A. Rovira i Virgili, Jordi Rubió, Pau Vila.

En l'idioma ve a encarnar-se de tal manera la naturalesa específica d'un poble, que per tal concepte es distingeix exclusivament un poble d'un altre.

BEBEL.

L'anarco-sindicalisme en decadència.

— Un afer tèrbol —

EVIDENTMENT, amb l'actuació de les autoritats catalanes en els serveis d'ordre públic, la F. A. I. s'ha trobat en una situació que no li resulta gens còmoda. I per tal de sortir-ne, ha apel·lat a tots els mitjans, fent-se la il·lusió de poder conservar un prestigi que si algun dia va tenir, va basar-se solament en el terror que inspiraven les seves pistoles, però mai en la força de convicció derivada de les idees (!) que aquell organisme propagava; també en la complicitat de les autoritats espanyoles.

De totes les tecles que la F. A. I. ha tocat aquests darrers temps, la més censurable ha estat el seu intent de fer servir uns pobres infants, fills dels vaguistes de Saragossa, per tal de presentar-se com o protectors d'unes tendres vides, que els que no eren comunistes "libertarios" deixaven extingir criminalment, per manca de nutrició.

Aquest intent d'actuació ha produït una forta reacció en tots els estaments catalans.

En primer lloc, no és gaire fàcil fer creure a la gent en la tendresa ni en la puresa d'intencions d'un organisme que té l'atrancament i l'assassinat com a sistema d'actuació.

Tot seguit la gent va donar-se compte que el que volien, era explotar la nota patètica, d'una manera tan criminal com els que consenten que un tendre infant perdi la vista per tal d'excitar la pietat pública i atraure l'almoina. Més d'un comentari hem sentit, expressant el convenciment que la gent de la F. A. I. no hauria tingut cap inconvenient de posar aquests infants saragossans al davant d'una manifestació, perquè fessin d'obstacle protector mentre ells, de darrera estant, desapareixin llurs pistoles. I encara algú altre hem sentit que deia que el que haurien volgut, la gent de la F. A. I., era precisament que caiguessin en la brega alguns d'aquests infants, per tal que servissin d'argument de descrèdit de la Generalitat i de la seva policia.

Encara en altres sentits hem escoltat protestes de la gent contra aquest repugnant intent d'explotació de la infantesa. Entre ells, una dona obrera que, compadint els vaguistes aragonesos per les dificultats que passessin, recordava amb molt d'encert que quan nosaltres hem tingut vagues o altres dificultats, no solament cap mà amiga estrangera ens ha estat oferta per alleujar les nostres dolors, sinó que uns somriures diabòlics ens esguardaven ben sovint, mentre algú calcu-

lava els jornals i les pessetes que, en restar-se a la indústria catalana passaven a afavorir les llurs. I recordava encara, com alguns burgesos catalans descastats, cedint a les dificultats que d'aquells conflictes —sovint provocats sense cap finalitat noble— es derivaven, traslladaven les indústries fora de Catalunya.

Ultra aquestes consideracions, la gent no ignorava que les autoritats saragossanes, que no havien d'haver permès la sortida dels infants, vista la baixesa de mira amb què la seva exportació era feta, els havien assegurat l'alimentació gratuïta, sense necessitat que es moguessin de la capital aragonesa.

De manera que tothom hi va veure tot seguit la innoble maniobra: produir un acte de melodrama o un capítol de novel·la per entregués.

¿A què venia, sinó, l'intent de declarar la vaga general a Catalunya, tot just arribats els infants saragossans? ¿Era, com va dir un caricaturista, per tal que els nens aragonesos no notessin el canvi?

Si la F. A. I. va voler fer, amb aquell intent de vaga general, un recompte de forces, un tanteig del volum de simpaties que els seus sistemes cavernaris inspiren en l'ambient de Catalunya, n'haurà tret una impressió ben deplorable. Perquè s'ha demostrat una vegada més, després de tantes, el que està en el convenciment de tothom: que la F. A. I. va créixer a Catalunya, no per un espontani escalf d'adhesió en els medis obrers, sinó per les complaències de les autoritats espanyoles, que sovint utilitzaven les pertorbacions de la F. A. I. per a fins polítics, en descrèdit nostre sempre.

El Govern de la Generalitat, per la seva energia i diligència en la tramitació d'aquest tèrbol afer, ha obtingut un èxit moral extraordinari.

A la petulància de la F. A. I., que no saben ja per quina mar navega, —té la pretensió de tractar amb les altes autoritats de Catalunya "de potència a potència", com diuen ells, infelços!—, ha contestat el nostre Govern, que la condició prèvia perquè la F. A. I. fos escoltada, era que s'acollís al que preceptua la llei d'associacions.

A la vaga general decretada, va oposar-hi les mesures policiaques apropiades, el resultat de les quals va ésser el sorollós fracàs d'una vaga que no tenia cap ambient i que de segur que hom volia que falqués les de València i Saragossa, que de temps empobrien aquelles capitals.

Finalment, la publicitat donada per part

de la Generalitat a la tramitació de l'afer, ens n'ha deixat conèixer altres detalls: la pretensió del governador civil de Saragossa, de fer indicacions a la Generalitat, amb la resposta d'aquesta que li negava jurisdicció; l'intent de la F. A. I. de portar els infants saragossans a la conca minera de Sallent, que per l'abundor de població forastera és el vesper de Catalunya i la comarca més predisposada a escoltar les prèdiques dels homes de les cavernes; i, finalment, també hem pogut saber que entre les famílies que proposaven de tenir cura dels infants aragonesos, n'hi havia algunes que tenen un o varis fills en establiments benèfics catalans; hi havia, així mateix, una senyora que havia fet estada forçada en gairebé tots els establiments penitenciaris d'Espanya.

J. Costa i Bruguera

Barcelona, maig, 1934.

L'ELOQUÈNCIA DE LES XIFRES

— En un reportatge interessant, l'escriptor Navarro-Costabella constata la diferència de tracte entre la Universitat de Madrid i la de Barcelona en allò que es refereix al problema de les pessetes.

Es indubtable que en el concepte mundial la primera Universitat ibèrica és la de Barcelona. Quant a categoria es troba equiparada amb la de Madrid.

Doncs bé, semblaria que aquesta igualtat hauria de reflectir-se també, en la dotació que li assigna el pressupost de l'Estat. Però no és pas així, tanmateix. Veieu sinó:

La Universitat de Barcelona té assignada la quantitat de 2.000.000 de pessetes. La de Madrid 11.000.000. En xifres rodones.

Voleu encara algunes xifres parcials? Ací les teniu:

Universitat de Madrid: Personal facultatiu, 1.517.500 pessetes; Universitat de Barcelona: pel mateix concepte, 190.000 pessetes.

Universitat de Madrid: Material, 2.175.000 pessetes; Universitat de Barcelona: pel mateix concepte, 585.000 pessetes.

Universitat de Madrid: Despeses diverses, 3.664.000 pessetes; Universitat de Barcelona: pel mateix concepte, 74.500 pessetes.

Universitat de Madrid: Obres, pessetes 1.575.000; Universitat de Barcelona: pel mateix concepte, 115.000 pessetes.

Universitat de Madrid: Biblioteques, 71.900; Universitat de Barcelona: pel mateix concepte, 31.300 pessetes.

Catalanistes? Botiflers!

L'ACTITUD presa pel partit de Lliga Catalana i el seu líder Francesc Cambó amb respecte la llei de contractes de conreu elaborada pel Parlament català, constitueix, sense atenuants, un crim de lesa pàtria.

Ara no es tracta de discutir si l'esmentada llei afavoreix a uns o a altres, als propietaris o als parcers; es tracta simplement que una llei feta per nosaltres mateixos, que ha d'ésser aplicada a Catalunya pels catalans, ningú més que nosaltres ha de tenir-hi intervenció. El règim d'Autonomia que l'Estat opressor ens ha reconegut, ens faculta per a legislar sobre aquest aspecte, i depèn de nosaltres exclusivament el donar-nos una llei que contempli les necessitats i els drets de tots. Al Parlament toca de fer-la d'acord a aqueixes necessitats i drets. Al govern de garantir-ne l'aplicació; al govern català, s'entén. Ningú més que nosaltres no pot immiscir-s'hi per tal com se'ns han donat les facultats i hem legislat d'acord a aqueixes facultats.

Lliga Catalana, que representa a la nostra pàtria la tendència capitalista però que s'ufana sovint, també, d'ésser mantenedora de les essències catalanistes que constitueixen la personalitat específica del nostre poble, no ha tingut intervenció en les discussions i aprovació de l'esmentada Llei de Contractes de Conreu, perquè abans que aquesta fos posada a la consideració de la cambra, la minoria de la Lliga se'n retirà amargada per la derrota que el partit governamental li infligí en les eleccions municipals, i no hi tornà més malgrat de tenir preparades una quan-

titat d'esmenes al projecte, aleshores encara a estudi de la comissió parlamentària.

I ara que el Parlament, acabada la seva tasca, es disposava a posar en vigència la llei, la Lliga i En Cambó cometien el sacrilegi, el crim de lesa pàtria, de demanar al govern central que intervingui per tal que la llei votada pel Parlament català no sigui aplicada.

En la història política de la Lliga hi ha molts errors i moltes claudicacions en sentit catalanista, però una monstruositat com aquesta d'atemptar contra els drets i les llibertats de Catalunya, mai no s'havia produït. Ha bastat que el Primer Parlament de la Catalunya autònoma sancionés una llei que, reduint els beneficis desmesurats dels propietaris del camp, vingués a millorar la trista condició dels treballadors i a solucionar un afer que constituïa un motiu constant de discòrdia i de lluites fraticides, per a què la Lliga es treïés la carota del seu catalanisme i es mostrés el partit de classe que porta dintre, defensor dels privilegis feudals contra tot esperit de justícia i d'amor. Ha pogut més l'afany de dominació i d'apetits materials que el sentiment de pàtria, de germanor, d'equitat i de justícia.

Quin pobre concepte deuen tenir els espanyols de Catalunya davant l'actitud de la Lliga! I quina arma més enverinada els facilita la Lliga per a atemptar contra els drets suars reconquerits amb el minso Estatut!

Aquella frase reiterada de Royo Villanova dient que volia veure com Catalu-

nya aniria en tren especial a Madrid a retornar l'Estatut, si fos per la Lliga ja hauria tingut efectivitat. Sortosament, però, a la nostra terra l'actitud traïdora de la Lliga i En Cambó ha tingut la virtut d'unir en un sol front tots els partits i organitzacions de caire nacionalista, des de la conservadora Unió Democràtica de Catalunya, partit confessional, als comunistes catalans, passant pel Partit Nacionalista Català, Esquerra, Acció i Unió Socialista.

Totes aquestes forces estan arreglades entorn del govern de la Generalitat esperant la resolució del Tribunal de Garanties Constitucionals d'Espanya, el qual ha de dir la darrera paraula sobre el gravíssim afer plantejat pels botiflers de la Lliga al govern central. (*) Si la resolució és adversa, çò és: si no es reconeix a Catalunya el dret de posar en pràctica la Llei de Contractes de Conreu sancionada pel nostre Parlament, totes aqueixes forces estan disposades a recolzar qualsevol actitud de rebel·lia que, en justa i natural defensa, adoptés el Govern de Catalunya.

Mentrestant la Lliga, sigui quina sigui la resolució del Tribunal de Garanties, ha mort, i ben mort, com a partit catalanista.

P. de Reig.

(*) El Tribunal de Garanties ha declarat nul·la la llei. El Govern català no accepta el fall i es disposa a aplicar-la. El conflicte entre els dos poders és greu. Catalunya dóna un magnífic exemple de dignitat nacional formant el quadre entorn del Govern de la Generalitat, que es manté irreductible. Estem en moments de màxima responsabilitat i de màxim perill. Visca Catalunya lliure! — Nota de la Direcció.

Catalunya cobreix de flors i banderes la tomba de Francesc Macià

Les senyeres de les nostres joventuts s'inclinen davant la fossa que guarda les despulles del President Macià.

El poble de Catalunya ompla novament de flors la tomba del gran patrici que els incendiàries profanaren.

(Fotog. «Ressorgiment», per Barnils).

El meu Francesc Macià (*)

ACCEPTAT pel poble aquest nou estat de coses calia formalitzar-lo, protocol·litzar-lo. I ja instal·lat en el despatx presidencial, Francesc Macià signava la proclamació següent:

"En nom del poble de Catalunya proclamo l'Estat Català, sota el règim d'una República Catalana, que lliurement i amb tota cordialitat anhela i demana als altres pobles d'Espanya llur col·laboració en la creació d'una Confederació de pobles ibèrics i està disposada al que sigui necessari per alliberar-los de la monarquia borbònica.

"En aquest moment fem arribar la nostra veu a tots els Estats lliures del món en nom de la Llibertat, de la Justícia i de la Pau internacional. — **Francesc Macià.**"

Mentre es produïen aquests fets Espanya encara patia el regnat del Borbó el qual es resistia a anar-se'n i assajava mentalment un intent de resistència armada. Francesc Macià es posà, durant la tarda, vàries vegades en contacte telefònic amb el cap dels revolucionaris espanyols senyor Alcalá Zamora, informant-lo dels fets que s'anaven produint. Eren les set de la tarda que encara el Borbó no es donava per convençut. A les vuit es decidí a marxar ell i la seva família. Feia sis hores que a Barcelona s'havien proclamat les dues repúbliques, tal com deixem explicat d'acord als historiadors, als documents i a la premsa d'aquells dies.

La jornada acabava a les tres de la matinada del dia 15 amb la lectura de la proclamació de la República Catalana, lectura feta pel capità de l'exèrcit espanyol, senyor Reylen, a la Plaça de Sant Jaume, custodiat per dues bateries de cinquanta homes cada una, davant d'una multitud enardida pels esdeveniments viscuts aquell dia. La proclama, que fou llegida en català, deia així:

"Catalans:

Interpretant el sentiment i els anhels del poble que ens acaba de donar el seu sufragi, proclamo la República Catalana com Estat integrant de la Federació ibèrica.

D'acord amb el president de la República Federal espanyola don Niceto Alcalá Zamora amb el qual hem ratificat els acords presos en el pacte de Sant Sebastià, assumeixo provisionalment les funcions de president del Govern de Catalunya, esperant que el poble espanyol i el català expressin quina és en aquests moments llur voluntat.

En fer aquesta proclamació, amb el cor obert a totes les esperances, ens conju-

rem i demanem a tots els ciutadans de Catalunya que es conjurin amb nosaltres per a fer-la prevaler pels mitjans que siguin, encara que calgués arribar al sacrifici de la pròpia vida.

Preguem que cada català, així com tot altre ciutadà resident a Catalunya, es faci càrrec de l'enorme responsabilitat que en aquests moments pesa sobre tots nosaltres.

Tot aquell, doncs, que conculqui l'ordre de la naixent República catalana, serà considerat com un agent provocador i com un traïdor a la Pàtria.

Esperem que tots sabreu fer-vos dignes de la llibertat que ens hem donat i de la justícia que, amb l'ajut de tots, anem a establir. Ens apoïem sobre coses immortals com són els drets dels homes i dels pobles i, morint i tot si calgués, no podem perdre.

En proclamar la nostra República, fem arribar la nostra veu a tots els pobles d'Espanya i del món, demanant-los que espiritualment estiguin al nostre costat i enfront de la monarquia borbònica que hem abatut i els oferim aportar-los tot el nostre esforç i tota l'emoció del nostre poble renaixent per a afermar la pau internacional.

Per Catalunya, pels altres pobles germans d'Espanya, per la fraternitat de tots els homes i de tots els pobles, catalans, sapiguen fer-vos dignes de Catalunya.

Barcelona, 14 d'abril de 1931.

El president de la República Catalana, Francesc Macià."

Moments d'incertitud. — Comminació espanyola. — Aquesta situació estacionària, confusa i angiosa, va durar tres dies; tres dies de República Catalana que el poble, la premsa i tothom amb cara i ulls rebé com integrada a una república federal espanyola; tres dies de República Catalana durant els quals solament el cervell de Francesc Macià i alguns dels seus addictes acariciaren la idea de convertir-la en independent d'Espanya, segons com es presentessin els esdeveniments. Mentrestant la República Espanyola anava consolidant-se i a Madrid començaven a mirar de reüll l'establiment de la República Catalana encara que formés part d'una pretesa República Federal, forma de govern que els revolucionaris espanyols no sentien pas.

Maura començà a treure les urpes i la llopada centralista i unitarista li féu costat de seguida. El dia 17, tres ministres espanyols (dos d'ells catalans de naixença) amb el Pacte de Sant Sebastià per arma obligaren En Macià a atendre's-hi i pactaren un acord segons el qual la República Catalana es transformava en Go-

vern de la Generalitat de Catalunya, i la República espanyola es comprometia a atorgar-li, en canvi, l'Estatut d'Autonomia que el mateix poble català es donés en referèndum.

Responsabilitat del cabdill. — Actitud del partit polític. — La premsa. — Què havia de fer Francesc Macià davant la comminació d'Espanya i què podia fer? Heus ací ço que ha estat motiu de discrepància i el que després d'aquells dies de responsabilitat màxima per a tots tothom ha tractat d'explicar-se.

I bé, jo crec que En Macià no podia fer més del que féu. Jo crec que la feina del cabdill, el seu compromís d'honor, ja era un fet real, tangible, que va mantenir-se tres dies seguits i que el sosteniment d'aquella situació i àdhuc la seva evolució cap a la independència completa era cosa que no dependia de la voluntat del cabdill sinó del poble. En Macià li havia dit: Ací tens la República Catalana proclamada; fes-te'n digne. Et toca a tu, ara, poble català, de defensar-la i de consolidar-la amb la vida, si calgués. Però En Macià sabé guanyar-nos-la i a l'hora de mantenir-la i defensar-la es trobà sol, car el poble, aquell poble amb el qual tant ell confiava, acceptà la imposició de Madrid sense un gest de revolta, sense una veu de protesta.

I encara més: una vegada proclamada la nostra república, tothom s'escriuixi del pas donat per En Macià, i els dirigents polítics s'apressaren a fer-li arribar llurs opinions favorables a un afluirament si, com era de preveure, Espanya no acceptava la consumació dels fets. Antoni Rovira i Virgili, en nom d'Acció Catalana, "féu present al senyor Macià —diu la nota que aquest partit lliurà a la premsa— que comprenia les grans dificultats pràctiques d'aquesta hora, sobretot per l'enllaç de les dues organitzacions catalana i espanyola, i que totes aquelles adaptacions que la força de la realitat imposarà tenen per endavant l'aprovació del seu partit, perquè es fa càrrec que una aplicació massa rígida d'alguns principis fóra ara contraproduent."

Raimon d'Abadal, en nom de la Lliga, deia al President de la República Catalana aquestes paraules: "El nostre programa és el d'aconseguir els drets de Catalunya dins de l'Estat espanyol, amb una perfecta concòrdia amb tots els elements que el constitueixen i, per consegüent, avui que s'ha instaurat la República a Espanya, amb la intel·ligència completa amb el govern que la representa, perquè la seva instauració i consolidació es faci sense pertorbacions."

La premsa catalana, en general, també traduïa aquest estat d'esperit. Ni una veu no s'alçà a favor del manteniment estricte de la República Catalana proclamada

(*) Vegin-se els números d'abril i maig.

dintre la Federació ibèrica —ja no diem a favor de la República Catalana independent.

D'ací que tothom acceptés com un alleujament de l'ànima la proposició o comminació dels ministres espanyols i el poble veiés en el pacte entre els dos poders constituïts, la solució adequada al moment històric que es vivia.

(Acabarà)

H. Nadal i Mallof

Balades

(De Juana de Ibarbourou.)

I

Balada de l'espera

Tres estrelles d'un somni,
tres estrelles llunyanes,
ahir nit varen dir-me:
—Ton amor demà està d'arribada.

A l'alba,
a l'alba que es desperta dolça i
[engarlandada,
vaig pregar-li: —Ai, deixa'm
ton vel color de malva!

I vaig dir a una rosa de França:
—Senyora, missenyora, cediu-me la
[fragància!

Mon amor està d'arribada.
Vull tenir dos braçalets d'or
i un cinturó de plata.

Me'l portaràs? Oh, alba!
Has de donar-me'ls tu, rosa de França?

Mon amor està d'arribada
i jo haig d'ésser per als seus ulls, festa,
festa de gràcia.

II

Balada de l'arribar

Arcàngel ferm, en el somni,
de l'arribar, profecia
sobre coixí d'alhucemes,
foc de recordança viva,
collar de carícia, clar,
colls bonics de captius cignes.

Arribarà, ben capvespre,
quan tots els astres ja brillen,
damunt via de cristall
que el meu ensomni guarnia
amb roses de benvinguda
i rams d'olivera fina.

Al-leluia del retorn
festa dolça del que arriba,
promesa d'una presència,
joia que totjust naixia.

Gallardets de l'alegrança
dominant-me la via,
redoblar gojós el cor,
anunciant la visita.

G. B. LL., trad.

L'oncle Marià, anarquista

ARA que Josep M. Planes ens conta, damunt les pàgines de "La Publicitat", la gènesi, desenrotllament i, potser també, la fi de l'anarquisme a Catalunya, no estarà del tot fora de lloc que jo, a guisa de remembrança familiar, faci el retrat de la vida un xic turmentada del meu oncle Marià, un home que, treballador com era, degut a l'ambient en què actuava, va tornar-se el que en el llenguatge vulgar hom coneix amb el nom d'idees llibertàries.

El meu oncle, per l'època dels atemptats del Liceu, de Martínez Campos i de la repressió que els seguí, estava establert amb un petit negoci de pellaire al carrer de Lancàster, de Barcelona. Els seus clients, força nombrosos, era gent del gremi de sabaters, però de la classe ínfima, d'aquells que tenen llurs obradors a les porteries.

El gremi de sabaters de segona mà, aleshores sembla que era l'estament més imbuït per l'ideari anarquista. És per això que el meu oncle Marià a còpia de tractar amb ells, va arribar a identificar-se de ple amb el tarannà llur.

En arrelar una idea, doncs, res no hi ha de més propi que propagar-la i fer-se'n un adepte convençut. Això és el que va fer el meu oncle. A casa seva s'havia format una biblioteca on hi havia tota la literatura apareguda a l'entorn de la doctrina igualitària de la societat. Els diumenges, que era el dia de les reunions dels iniciats, ell no hi feia falta, puix, en assistir-hi, tenia ocasió de veure's amb els seus clients al mateix temps que seguia al peu de la lletra la inclinació de la seva manera de pensar.

Però ve que esclata la bomba al Liceu i Pallàs col·loca el seu artefacte sota la panxa del cavall que muntava Martínez Campos. Aquests dos fets cabdals van ésser un revulsiu massa fort. Si més no, van demostrar la puixança de les creences dels anarquistes barcelonins, que en aquells moments creien estar a dues passes del triomf definitiu...

La repressió policíaca estava en marxa, però. Al Castell de Montjuïc ja hi havia, presa, la plana major de l'anarquisme militant. Els calabossos de la fortalesa cada dia que passava rebien noves cordades de detinguts.

El meu oncle encara era en llibertat. Sabia, però, que aquesta franquícia estava a punt d'acabar. Sabia que als arxius del Govern Civil era catalogat com a militant actiu, i per aquesta raó esperava d'ésser detingut d'un moment a l'altre. Sabia que, en sortir de casa, dos policies d'investigació li seguien els passos, i que

això suposava tant com ésser engrapat per la repressió.

Un dia, de bon matí, van trucar-li a la porta. El meu oncle Marià va saltar del llit tot astorat. L'hora desueta era avinent per a endur-se'l. Va obrir la porta i, efectivament: els mateixos policies que li seguien els passos van invitar-lo a què els acompanyés fins al Govern Civil.

Una vegada davant l'autoritat màxima de Barcelona, va saber per què se li havia portat: Era per a comminar-lo: tenia vint-i-quatre hores de temps: podia triar entre anar-se'n a l'estranger, deportat, o anar a engrossir el contingent dels seus camarades, a Montjuïc.

Van deixar-lo en llibertat per què s'hi pensés.

Vint-i-quatre hores és poca cosa per a prendre grans resolucions. El meu oncle, però, era un home que, fins aleshores, sempre havia trobat una porta oberta per donar cara a les contingències de la vida. I per això el primer que va fer en ésser a casa va ésser preparar l'essencial per tal d'anar-se'n a Ulldecona, el seu poble natal, puix ell creia de bona fe que, pel sol fet de deixar Barcelona, les autoritats es donarien per satisfetes.

Va passar el temps que se li havia assignat. El meu oncle no va tenir més remei que esperar el moment en què l'anirien a agafar... Però aquell dia no van anar-hi; ni el que el seguí tampoc; i això volia dir molt per a la seva situació personal.

En constatar que s'ajornava la seva detenció, al meu oncle va venir-li un rampell de genialitat. Ell tenia a recó uns milers de pessetes, producte de les seves transaccions comercials. Les tenia dipositades al Banc d'Espanya.

El meu oncle va al banc i fa un reintegre total dels seus cabals. Amb els diners a la butxaca va anar-se'n als Encants i va començar a comprar tota mena d'eines i atuells; articles inversemblants uns dels altres, varen ésser de la seva predilecció.

Tot el que va comprar als Encants va portar-ho a la casa del carrer Lancàster i va començar a encaixonar-ho i a dur-ho a l'estació per a facturar-ho cap a Ulldecona. Tot plegat qüestió de dos dies.

Quan va tenir tot el bagatge expedit, féu córrer pel veïnat que se n'anava a Buenos Aires, la qual cosa no va ésser creguda, puix era sabut que el meu oncle era vigilat nit i dia i mal podia anar-se'n amb aquestes condicions.

Ve que el dia que feia tres, l'oncle Marià i família surten de la casa del carrer Lancàster abillats amb el vestit de festa i tots proveïts d'allò que delata la immunitat d'un viatge.

A l'estació de França el meu oncle va treure bitllets per a Uldecona. El sabia que la policia era ben a la vora seu, i per això, en ésser a l'andana, a punt de pujar al vagó, encara va tenir la pensada de dir que se n'anava cap al poble a obrir un negoci d'articles generals...

La policia va deixar-lo anar.

En ésser a Uldecona va llogar de cop i volta, un local, el primer que va trobar, que, a dir veritat, no podia ésser més avinent per al seu negoci. Era un antic molí hidràulic, i va escaure's que va poder armar unes parades on, d'una manera informal, va encabir-hi tot el ferram vell que havia comprat als Encants.

La notícia que a Uldecona s'havia obert aquesta mena de fira va escampar-se pels pobles de la rodalia. Els pagesos hi acudiren i hi trobaren allò que els era necessari per a llurs treballs, i sempre a un preu irrisori que, a fi de comptes, aquest era el secret del seu èxit.

Però el meu oncle Marià no era home de salut perfecta. Els pulmons no li responien prou bé. I a mesura que el negoci augmentava, el meu oncle anava perdent forces. Va arribar un moment que va veure's obligat a cercar a la serra Montsià aire a tot eixample, puix que, a Uldecona, al dir d'ell, s'hi ofegava...

A muntanya va passar-hi tot l'estiu. En arribar la tardor, quan les nits començaven d'ésser fredes i els pàmpols del ceps esdevingueren groguosos i les boires baixes ompliren de regalims totes les coses que l'envoltaven, l'oncle hauria hagut de tornar al poble. Va negar-s'hi, però. Va dir que allà dalt s'hi trobava bé. Van fer-li veure que, al cop de l'hivern, a Montsià el fred és molt inclement. Va respondre, en definitiva, que mai no s'havia sentit tan segur com aleshores.

La família va comprendre que el meu oncle encara temia l'acció de la policia, i no va insistir més.

Van arribar les gebrades de l'hivern. L'oncle Marià, tossut i tossut, vivia en una cabana que s'havia fet bastir, sol, puix en veure que la família s'oposava a què passés l'hivern al Montsià, un dia, enfurismat fins al capdamunt, va engegar-la al botavant i va dir que el deixessin sol, ben sol, que ell era prou per saber el que li pertocava fer.

Una tarda de pluja i vent, a l'hora que els pagesos tornen al poble, el meu pare va assabentar-se que el seu germà ja feia vuit dies que es trobava ajassat arran de la llar, que no podia encendre perquè les forces l'havien abandonat per complet.

Els camins eren perillosos, però malgrat tot, abans de mitja nit, l'oncle Marià es trobava al llit de casa seva i el metge ja havia dit l'última paraula.

Van passar uns quants dies. Vingué

una revifalla que s'esvaí més de pressa que un llucet.

Però, el meu oncle anarquista va tenir temps per a tot. Va demanar el notari i va fer-li estendre el document on constava la seva darrera voluntat. Adhuc accedí als precés de la tia Escolàstica—una santa dona que de cap manera volia que el seu nebot se n'anés amb deutes espirituals— de rebre la visita d'un capellà, que

en aquest cas va ésser el més tolerant que hom va trobar a Uldecona.

* * *

L'anada al poble del meu oncle Marià va ésser un acte de clemència de la policia? Per ventura va descobrir que el seu estat físic i psicològic era un cas irremediablement perdut?

Això són coses que encara no s'han posat prou en clar.

J. Grau-Elies.

Jovino, i és nom de gos?

JOVINO, és el nom d'un senyor jutge de Barcelona, indubtablement predestinat a esdevenir famós.

La fama de Don Jovino, ve de la seva fòbia contra tota cosa catalana, particularment contra el nostre gloriós idioma, que per a ell resulta un insignificant dialecte intolerable.

Don Jovino és un personatge que té quelcom de llegendari. Ens apar una peça de museu; un exemplar remot, pertanyent a aquelles famílies de "funcionarios" que, com aquell que els destina a una llunyana colònia, ens endossava l'Estat espanyol; un d'aquells fanàtics al servei de l'assimilisme castellà, pels quals el públic, i sobretot el públic català, és quelcom menyspreable i menyspreat, com a cosa molt inferior a la seva olímpica importància.

Oh, la buida majestat d'aquells "funcionarios" que ens mirem com a cosa gairebé prehistòrica i, no obstant, encara els patim!... Caldria que tinguéssim ben present això i que ens decidíssim a no tole-

rar més l'ampullosa petulància d'aquesta mena de gent, que hem suportat amb un deplorable estoïcisme.

Un bon amic ens va sobtar l'altre dia amb la pregunta:

—¿Saps com es diu aquest gos?

—Home! Sense més antecedents, trobo quelcom difícil la resposta.

—Be, doncs; es diu Jovino; però Jovino amb "j" castissa, castellana. No et sembla bé?

—Veuràs: el ca el presentem generalment com exemple de fidelitat, d'intel·ligència...

—Intel·ligència, no sé; però fidelitat!... ¿Vols més fidelitat que la que Don Jovino esmerça al servei de l'imperialisme castellà? Demés, cal tenir també en compte que al ca el considerem, així mateix, com a bèstia molt predisposada a la ràbia. La fòbia que Don Jovino sent per les nostres coses, justifica sobradament que hagi batejat el meu gos amb el seu nom.

I encara afegeix amb to convençut:

—A Catalunya, tots els gossos haurien de dir-se Jovino. Tots els gossos, i tots els ases!

Potser l'amic es pren massa seriosament un afer que no passa de còmic.

No obstant, però, caldria no descuidar cap detall dels que representen una resistència activa o passiva al lliure desenvolupament de la vida catalana.

I els senyors com Don Jovino són un veritable entorpiment, car no perden ocasió de desacreditar-nos i de perjudicar-nos.

Caldria, doncs, que tornessin a la seva procedència; d'allà estant, menjant-se les seves pròpies mongetes, no seria tan innoble que ens traïssin. Podrien millor sadollar la seva migrada animeta. I la gent catalana no tindria ocasió de titllar-los de lloques, a causa de la seva benevolència amb certa genteta com els atracadors i sabotejadors; benevolença que contrasta amb el rigor amb què tracten altres afers, que sovint són honorables; encara que a ells, els Dons Jovinos, els sigui molt difícil de comprendre-ho.

J. C. B.

Barcelona, maig 1934.

TERRES CATALANES. - Un carrer a Sant Julià de Lòria (Andorra).

(Fotog. «Ressorgiment», ter Marquès).

Institucions catalanes a l'Argentina

EN el propassat número de "Ressorgiment" donàrem compte dels actes celebrats darrerament en el Centre Català de Rosario de Santa Fe, en ocasió d'inaugurar el nou edifici bastit gràcies a la munificència d'un català berestant, el senyor Frederic Alabern. Avui completarem la informació donant als nostres lectors una relació històrica, succinta, de la vida de l'esmentada institució, que ja compta amb trenta-dos anys d'existència.

Era a primers de març de l'any 1902 que un grup de compatricis, una quarantena, presidits pel senyor J. Maristany i Fontanilles, fundaren el Centre Català de Rosario.

N'ocupà la primera presidència, elegit per assemblea, el senyor Joan B. Quintana, qui posà tot el seu entusiasme en els fonaments de la novella entitat. Ell l'assentà damunt bases fermes. Sota la seva presidència, en 1905, el Centre va adquirir la propietat ubicada en la part més cèntrica de la ciutat, carrer Entre Ríos, entre Córdoba i Santa Fe, damunt la qual suara ha alçat el seu magnífic edifici. El senyor Quintana va actuar des del 1902 al 1906.

Les presidències que s'han anat succeint són les següents: Antoni Esteve (1906 al 1907); Joan Flo (1907-8); Joaquim Preses 1908-10); Josep Valenzuela (1910-14 i del 1915 al 1918); Tomàs Fàbregues (1914-15 i 1920-23; Josep de Miró (1918-20); Juli F. Cabañero (1923-26); Modest Pujol-Canut (1926-31); i Domènec Gusi, actual president, del 1932 ençà.

Els presidents honoraris del Centre han estat: Rossend Olivé, l'alt poeta An-

Façana del Centre Català de Rosario.

gel Guimerà i el Doctor Bartomeu Robert. Actualment ho és el senyor Frederic Alabern.

Les activitats desenrotllades pel Centre Català de Rosario s'han fet albiradores sovint del poble argentí per la seva importància. Ha conreat la música popular amb la seva Schola Orpheònica. Els seus concerts foren celebradíssims. Fa temps ja que no actua. També ha establert classes de dibuix, escultura i comptabilitat. El seu Quadre Escènic s'ha distingit per una constant actuació i per la qualitat de les seves representacions, sobretot creant les obres més representatives del teatre nacional català. En els salons del Centre, demés, hi ha hagut altres manifestacions culturals i ar-

tístiques: exposicions, conferències, concerts, etc., per figures de prestigi.

Han estat hostes d'honor del Centre, en les visites que li han fet, entre altres, Santiago Rossinyol, Enric Borràs, Jaume Capdevila, Eugeni d'Ors, Margarida Xirgu, Dtor. Ferran, Dtor. Pi i Sunyer, Hipòlit Lázaro i Francesc Macià i Ventura Gassol que hi celebraren importants actes de propaganda patriòtica.

En la Galeria de Catalans Il·lustres del Centre figuren els retrats següents: Dtor. Robert, Jacint Verdaguer, Jaume Balmes, Angel Guimerà, Santiago Rossinyol, Agustí Querol, Francesc Pi i Margall, Joan Prim, Enric Prat de la Riba, Felip Pedrell, Francesc Macià, Josep A. Clavé, Frederic Soler, Llcó Fontova i Valentí Almirall.

L'edifici suara inaugurat compta amb un grandios saló-teatre en la planta baixa; sala de reunions i secretaria; biblioteca, cafè i dependències. En la planta alta: sala de billars, terrassa i habitacions per al conserge.

En resum, els catalans de Rosario tenen un casal esplèndid. Ara solament desitgem, per glòria de Catalunya, que l'esperit que envaeixi el nou estatge sigui el veritable esperit de catalanitat i de cultura, per tal d'honorar com es mereix el noble gest del senyor Alabern i ésser fidels a l'ànima immortal de la pàtria catalana. En aquesta sendera, el Centre Català de Rosario ha de trobar la seva major glòria i l'orgull de la seva existència.

Notícies

TEATRE CATALA. — El dissabte dia 9 propassat s'estrenà a Buenos Aires, en el Casal Català, el drama de Florenci Cornet, "L'Esposa", obra, al nostre concepte, fluixa. L'autor no ha sabut interpretar prou bé el tema i ha hagut de recórrer a sentimentalismes excessius per enternir l'auditori.

Hom concep una dona tota cor fins a arribar a anul·lar-se i afavorir el cinisme revestit de sinceritat de l'espòs; però ens hauria agradat més que aquest sacrifici hagués estat acomplert després d'unes

lluites entre sí mateixa, de desesperació i esgotament. Així l'obra hauria guanyat en emoció i interès. La intervenció del fill per a portar a bon camí el pare desviat, no ens sembla feta amb gaire cert, tampoc; per a convèncer el pare de la perversitat de l'amant no tenia necessitat de relatar escenes excessivament gràfiques i crues de llenguatge.

Es veu que l'autor té excel·lents idees, però està mancat de l'essencial: l'espurna del geni, cosa que, si falta, no es poden envestir certs problemes. Això no vol dir

que l'autor de "L'Esposa" no demostrí condicions remarcables.

Aquesta vegada el quadre escènic mancava d'assaigs, i ens féu enyorar, per aquesta causa, les notables actuacions a què ens té acostumats. — S. B.

UN TELEGRAMA. — Els esdeveniments d'aquests darrers dies amb referència a les relacions entre el govern de la nostra pàtria i el govern d'Espanya, amb motiu de l'anul·lació de la Llei de Contractes de Conreu elaborada pel Parlament de Catalunya, ha promogut agitació entre els bons catalans ací desiden- ciats.

RESSORGIMENT

L'actitud adoptada de primer antuvi —i mantinguda mentre redactem aquesta nota— pel Govern de la Generalitat, ha causat molt bon efecte i ha estat unànimement lloada com a la que requeria el caràcter gravíssim de l'atac a la nostra dignitat de poble.

El Comitè Llibertat fent-se ressò de la voluntat de mants connacionals i interpretant la manera de pensar de la nostra col·lectivitat, va cursar el següent telegrama:

"Joan Casanoves,
President del Parlament de Catalunya.
Barcelona.

Esperem Parlament adoptarà única actitud digna davant atemptat contra llibertats catalanes: Ratificació i aplicació immediata Llei Contractes Conreu.

Comitè Llibertat"

Ens complaem a fer constar que ens adherim a l'actitud del Comitè Llibertat.

===== FESTIVAL INFANTIL. — El diumenge dia 3 propassat, a la tarda, va tenir lloc en el Casal Català una festa teatral a càrrec de l'Esbart Infantil.

Hom posà a escena la rondalla popular "El Comte d'Oliver", dividida en tres

actes i set quadrets. En la representació d'aquesta obreta van prendre part tots els components de l'Esbart: una trentena d'infants.

Dintre les característiques d'aquests espectacles, que amb lloable regularitat ens dóna el Casal Català, el que ens ocupa va tenir una importància remarcable. L'obreta potser és de les millors que ha representat l'Esbart, i té la particularitat que a mesura que es descabdella, l'assumpte pren interès per a arribar a un final notable.

En el conjunt de petits interpretadors n'hi ha alguns que despunten. Són petits artistes la tasca dels quals és admirable. De les nenes assenyalarem Blanca Vilafranca, les germanes Elvira i Dora Garric, Maria Rosa Oliveres, i Mercè Forn. Dels nens, Manellic Seres, Armand Blancafort, Francesc Faura i Walter Viader. D'altres n'hi ha que demostren belles qualitats, però avui ens limitem a remarcar els qui es destacaren del conjunt en la interpretació d'"El Comte d'Oliver".

El nombros públic que va assistir a la que hi prengueren part.

La direcció d'aquests espectacles, com sempre excel·lent, a càrrec del senyor Ra-

mon Mas, molt ben secundat per la senyoreta Montserrat Bartrés.

===== CAP A LA PATRIA. — En el vaixell "Cabo San Agustín", que surt d'aquest port el propinent dijous dia 21, s'embarcarà l'escriptora i poetessa Gràcia B. de Llorenç qui va a Catalunya a reposar una temporada.

En desitjar-li un felicíssim viatge, acompanyem la nostra estimada companya de redacció amb un cordial: —A reveure!

===== HA MORT JERONIM ZANNÉ. — Dimecres dia 13, després d'una curta dolença, morí a aquesta capital el gran poeta català i musicòleg Jeronim Zanné.

Les seves despulles foren vetllades en el Casal Català.

Com que en traspasar Zanné aquest número de "Ressorgiment" ja estava imprimeixent-se, no som a temps de parlar d'ell amb l'extensió que mereix la figura rellevant de l'il·lustre desaparegut. Ho farem en el propinent.

"Ressorgiment" s'endola amb la mort de Jeronim Zanné, l'amic estimat que col·laborà mantes vegades a la nostra revista.

“LA CASA DEL ARTE”

FUNDADA EN 1920 EN BUENOSAIRES

IMPREMTA FONTANA
DE FONTANA I TRAVERSO

1235 - CARRER MORENO - 1235

UNIÓN TELEFÓNICA 37, RIVADAVIA, 6941

CONFITERIA CATALANA

CERRITO, 143

U. T. 38, MAYO 4561
C. T. 2918 CENTRAL

SARMIENTO, 850

U. T. 35, LIB. 1572
C. T. 2920 CENTRAL

"Oms"

BME. MITRE, 2248

U. T. 47 CUYO 0309
C. T. 2919 CENTRAL

JURAMENTO 2380

U. T. 52, BELGRANO 0450

Per

SANT JOAN i SANT PERE

no oblidin les delicioses
COQUES de PINYONS i de LLARDONS

*Postres de tota mena, especialment dedicats
als Joans i Peres.*

**Vins d'Alella,
MOSCATELL i OPORTO "Oms"**

Bombons finíssims. Elaboració pròpia.

**Borreguets de mantega,
El quilo \$ 1.80**

Un Tortell "Oms" és l'alegria de les llars.

"La Casa de los Tornillos"

Tot allò necessari per a
Foradar, Roscar i Rectificar

CARGOLS de FERRO BULONS per a AUTO-
i BRONZE per a ME- MOBILS de TOTES
TALLS. FILFERRO d' — MARQUES. —
ACER per a RESSORTS. FIBRA en XAPES i
PEDRES d' ESMERIL. — BARRES. —

Joan Russinyol
BUENOS AIRES

SARMIENTO i MONTEVIDEO
Unió Telef. 38, Mayo 1353
Unió Telef. 38, Mayo 6799
Coop. Telef. Central, 1350

Xocolata

"LA MARAVILLA"

*d'alta qualitat i de
sabor exquisit, com la de la
nostra terra.*

**Fabricació de Bombons, Confits
i Caramels.**

Indústria Moderna

Josep Llurba
CONSTITUCION, 4245

U. T. 60 Caballito 4399

BUENOS AIRES

Dr. Joan Llorens

ADVOCAT

Av. de Mayo 769, 4art. pis

U. T. 38, Mayo 4077

BUENOS AIRES

Hores de Consulta

De 9 a 12 i de 18 a 19,30

TOTA MENA

DE CONSULTES I

D'AFERS JUDICIALS

Atén especial i gratuïtament les con-
sultes dels socis del Casal Català, els
dimarts i dijous de 18,30 a 19,30

Corresponsals a Barcelona,
per
Catalunya i Espanya:

Josep Gassiot i Magret

Joan Gassiot i Llorens

Advocats